

Weronika Górka

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

NARZĘDZIA WEB 2.0 W CODZIENNEJ PRACY NAUCZYCIELA JĘZYKÓW OBCYCH

The use of web 2.0 tools in the daily practice of foreign languages teachers

This article presents the possibility of using online resources with special regard to web 2.0. Using the example of given project carried out in the language school on students taking part in a one-year (120h) language course, the author shows how New Technologies can be used for the development of the students' skills. In conclusion the author presents some implications of the project, worth considering by teachers.

“Technologia sama w sobie nie zmienia edukacji, liczy, się to jak jest użyta.”
J. Haymore Sandholtz, C. Ringstaff, D. C. Dwyer Teachers College Press
(1997: 10)

1. Wprowadzenie

Dzisiejszy świat trudno sobie wyobrazić bez telefonów komórkowych, komputera czy Internetu. Komputer podłączony do sieci może być potężnym narzędziem w codziennej pracy, umożliwiającym również komunikowanie się z ludźmi z całego świata, a także nawiązywanie nowych znajomości. Wielu studentów oraz uczniów szkół podstawowych i średnich odrabia swoje zadania domowe czy realizuje projekty przy pomocy tak zwanych nowych technologii⁴⁸. Postępująca digitalizacja życia codziennego ma prawdopodobnie związek z rozwojem społeczeństwa opartego

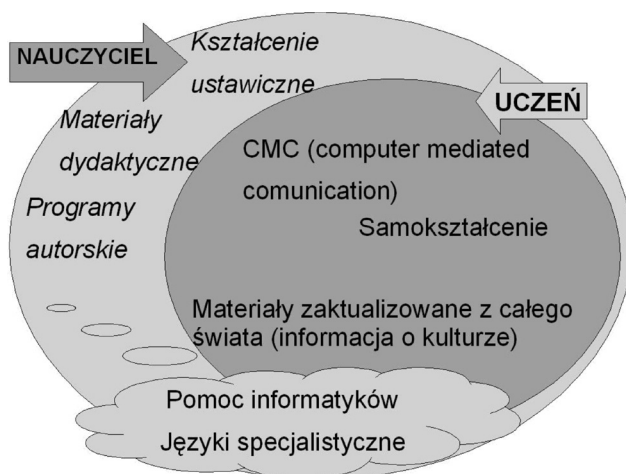
⁴⁸W niniejszym artykule używam nazwy nowe technologie (NT) zdając sobie sprawę, że wiele z nich trudno określać mianem „nowych”. Jednakże dla wielu nauczycieli narzędzia te pozostają mało znane. Ponadto niektóre z technologii używanych przeze mnie na zajęciach powstały nie wcześniej niż pięć lat temu. Dlatego zdecydowałam posłużyć się tym sformulowaniem.

na wiedzy, określanego niekiedy mianem „trzeciej fali” (Tofler, 1997). Rezygnacja z wykorzystania komputera w domu jak i w pracy nie jest możliwa do zaakceptowania przez większość jego użytkowników. Coraz większy odsetek ludzi nie wyobraża sobie życia bez Internetu (Dylak, 2009).

Języki obce, umiejętność obsługi komputera, dynamiczność, kreatywność, elastyczność – oto hasła, z którymi spotyka się młody, poszukujący pracy człowiek. Przed współczesną szkołą stoi dzisiaj wielkie wyzwanie przygotowania go do egzystowania w świecie, w którym „zasób wiedzy ludzkiej podwaja się co sześć lat z wyraźną tendencją do skracania tego okresu” (Bednarek, 2008). Uczenie z wykorzystaniem NT jest utrudnione ze względu na ograniczony dostęp do pracowni komputerowej – możliwy w wielu przypadkach tylko na zajęciach z technologii informacyjnej, a nowoczesne pomoce dydaktyczne, takie jak tablica interaktywna, stosowane są sporadycznie.

Zdaniem Krzysztofa Stanowskiego, podsekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej, „jesteśmy skazani na inny model szkoły, który nie polega na tym, że nauczyciel wie i o tym opowiada, a uczeń się tego dowiaduje. Istotą dzisiejszej szkoły jest przygotowanie do uczenia się przez całe życie.” (Polak, 2009). W celach samokształcenia uczniowie coraz częściej wykorzystują komputer i Internet. Nauczyciele także powinni zacząć używać tych narzędzi. Dodatkowo ciąży na nich obowiązek wykształcenia ucznia autonomicznego, świadomego zagrożeń wynikających z używania w sposób nieprzemysłany zasobów światowej sieci. Aby sprostać tym oczekiwaniom, nauczyciel musi zostać do tego odpowiednio przygotowany. Nie wystarczą tutaj pospieszne kursy doszkalające, ponieważ technologie informatyczne tak szybko się zmieniają, że wymaga to częstej i samodzielnej aktualizacji wiedzy. Stąd sami nauczyciele muszą wykazać się autonomią i podjąć trud samokształcenia.

2. Możliwości Internetu na zajęciach językowych.

Rysunek 1. Tradycyjne wykorzystanie sieci.

Na rysunku 1 można łatwo zauważyć, iż nie całe zasoby Internetu są dostępne społeczności uczniowskiej. Uczeń korzysta zwykle z materiałów prasowych, ogląda filmy, szuka informacji o kulturze itp. Robi to w celu przygotowania pracy domowej, lub gdy dany temat go interesuje, wykorzystując tym samym sieć do samokształcenia. Poza tym komputer jest dla ucznia narzędziem do komunikacji, zarówno synchronicznej, jak i asynchronicznej. Nauczyciel natomiast ma nieco więcej możliwości. Może on, tak jak uczeń, używać zasobów WWW (*World Wide Web*) w celu kształcenia ustawicznego. Przydatne tutaj są między innymi kursy online, które wiele instytucji proponuje czynnym zawodowo nauczycielom w celu pogłębienia ich wiedzy. Nauczyciel może również wykorzystać komputer jako środek komunikacji w sferze zawodowej (z innymi nauczycielami lub z uczniami). Internet używany jest także w celu poszukiwania materiałów autentycznych, potrzebnych do przygotowania zajęć, bądź też zadań stworzonych wcześniej przez innych nauczycieli. Natomiast przy pomocy prostych programów autorskich (np. HotPotatoes) nauczyciel sam przygotowuje zadania dla swoich uczniów, a korzystając ze wsparcia informatyków może stworzyć jeszcze bardziej zaawansowane projekty.

Wielu nauczycieli języków obcych używa już obecnie zasobów Internetu. Niektórzy na co dzień korzystają z gazet internetowych, przygotowując zadania dla uczniów, inni wykorzystują ćwiczenia interaktywne bądź ściągają filmy czy piosenki, aby użyć ich następnie na lekcji. W ten sposób w praktyce „przynoszą” na zajęcia tak zwaną web 1.0 prezentowaną przez powyższy schemat. Warto pamiętać jednak, że już od paru lat Internet nie ogranicza się jedynie do biernego pobierania materiałów źródłowych. Rozwój sieci społecznych, tworzenie blogów czy wiki oznacza narodziny nowego środowiska, znanego jako web 2.0.

Termin Internet 2.0 (web 2.0) rozpowszechnił się po roku 2004, w którym to firma O'Reilly Media zorganizowała szereg konferencji poświęconych tej tematyce, mimo iż technologie pozwalające na wykorzystanie sieci w sposób twórczy przez zwykłych użytkowników pojawiły się już parę lat wcześniej. Web 2.0 nie jest pojęciem sztywnym, chodzi raczej o pewną filozofię korzystania z zasobów Internetu. Dlatego też jest możliwe wykorzystanie pewnych narzędzi typowych dla web 2.0 zgodnie z filozofią web 1.0. Istnieje też groźba wykorzystania przez nauczyciela danego narzędzia, np. bloga, zgodnie z twórczym podejściem web 2.0, przy jednoczesnym ograniczeniu się uczniów tylko do biernego czytania. Wykorzystanie Internetu będzie w takiej sytuacji bliższe podejściu web 1.0. Oczywiście dążeniem każdego nauczyciela wykorzystującego NT w nauczaniu języków obcych powinno być, według mnie, staranie się o jak najpełniejsze wykorzystanie możliwości jakie niesie ze sobą technologia typowa dla web 2.0.

Jeśli w pierwszym etapie rozwoju WWW użytkownik Internetu był pasywnym biorcą, w sposób bierny ściągającym materiał z sieci, tak w nowej rzeczywistości wirtualnej może być kreatywnym twórcą, dzielącym się swoimi pomysłami z innymi za pomocą swojej własnej strony internetowej, bloga czy też, przy większej liczbie osób współpracujących, wiki. To właśnie stanowi siłę nowego Internetu. Te nowe cechy sieci należy wykorzystać do maksimum na zajęciach z języka obcego.

Nauczyciele powinni sami pracować nad rozwojem swojej kreatywności oraz zachęcać do tego swoich uczniów.

Narzędzia tzw. web 2.0 można wykorzystać na wiele sposobów, w różnych momentach zajęć, do praktykowania różnych sprawności językowych. Nie sposób wymienić w tak krótkim czasie wszystkich możliwości, dlatego zdecydowałam przedstawić projekt z użyciem tychże właśnie narzędzi⁴⁹, zatytułowany „Zróbmy film”.

3. Projekt „Zróbmy film”

3.1. Grupa docelowa i założenia projektu

Uczniowie, którzy uczestniczyli w tym projekcie, to głównie studenci. Uczą się oni języka hiszpańskiego w akademii językowej EMPIK, dwa razy w tygodniu po 1,5 godziny zegarowej w grupie około 9-osobowej. Od początku roku przyzwyczajani są do pracy z Internetem, zarówno na zajęciach jak i poza nimi. Dlatego też szacunkowy czas podany w planie projektu może się wydawać za krótki i w wypadku uczniów nie posiadających doświadczenia z NT może ulec wydłużeniu.

Projekt miał na celu powtórzenie materiału opanowanego w ciągu 120-godzinnego kursu, zarówno gramatyki, słownictwa jak i wiadomości kulturalnych oraz doskonalenie wszystkich umiejętności kluczowych dla rozwijania osobistej kompetencji komunikacyjnej.

Poza tym założeniem projektu było doskonalenie przez uczniów umiejętności posługiwania się różnymi narzędziami internetowymi, a mianowicie:

- wiki;
- blogiem;
- słownikiem online;
- pocztą elektroniczną;
- edytorem filmów animowanych.

3.2. Przebieg projektu

Na początku uczniowie zostali wprowadzeni w temat za pomocą podcastu⁵⁰ Wykorzystane audycje zostały nagrane przez Anglika uczącego się hiszpańskiego oraz jego hiszpańską małżonkę z Madrytu. W użytym podcaście Ben i Marina mówili o telewizji i o tym, jak wpływa ona na życie Hiszpanów. Po wysłuchaniu nagrania łatwo było nawiązać do tematyki filmowej i przez swobodną rozmowę przejść płynnie do projektu filmowego (20 minut). Należy tutaj nadmienić, iż uczniowie dowiedzieli się mniej więcej z miesięcznym wyprzedzeniem o projekcie stworzenia filmu.

⁴⁹ Oprócz narzędzi typowych dla web 2.0, wykorzystuję także web 1.0 oraz inne materiały nie związane z użyciem komputera czy Internetu, dlatego też wychodzę tutaj nieco szerzej poza ramy tematyczne artykułu.

⁵⁰ Dostępny na <http://www.notesinspanish.com/2008/02/06/intermediate-spanish-podcast-43-la-tele-esta-rotal/>.DW 28.09.2009.

Kolejnym krokiem było uświadomienie uczniom, że praca z wykorzystaniem nowych technologii wymaga powtórzenia słownictwa związanego z komputerem. Ćwiczenie kinestetyczne (uczniowie musieli wyjść do kawiarenki internetowej i tam dopasować karteczki z nazwami do konkretnego sprzętu, a następnie za pomocą gestów pokazać typowe czasowniki, np. pisać na klawiaturze, ściągać pliki, klikać, itp.) pozwoliło osiągnąć ten cel (20 minut). Następnie uczniowie mieli za zadanie wypełnić tekst przypominający o tym, w jaki sposób należy korzystać z wiki, gdyż właśnie to narzędzie było najczęściej wykorzystywane podczas całego projektu (10 minut). Kolejnym krokiem było zapoznanie z dwoma tekstami. Pierwszy dostarczał uczniom wiedzy na temat etapów kręcenia filmu, a drugi – na temat ważnych postaci obecnych przy jego tworzeniu. Teksty te znajdowały się już na stronach wiki⁵¹ (20 minut). Ponieważ już w tym momencie uczniowie siedzieli przed ekranem komputera, został on wykorzystany także w kolejnym etapie, w którym poproszono uczestników projektu o obejrzenie krótkich filmów⁵² i określenie ich kategorii. Następnie musieli oni sami stworzyć takie filmy i wysłać je na konto pocztowe kolegi (20 minut). W celu lepszego zapamiętania słownictwa typowego dla tworzenia filmów uczniowie skorzystali z interaktywnych ćwiczeń, stworzonych wcześniej w programie HotPotatoes⁵³ (15 minut). Następnie wrócili do swojej klasy, gdzie przez około 30 minut dyskutowali nad scenariuszem filmu. Osoba prowadząca zapisywała pomysły i konkretne sceny na tablicy (zostały one później wpisane na wiki przez jedną z uczennic). Kolejnym krokiem było pisanie scenariusza, do czego wykorzystano wiki.

Wiki to potężne narzędzie dające wiele możliwości. W tym przypadku było bazą wyjściową dla całego projektu. Na niej właśnie zamieszczano wszystkie potrzebne informacje. Ze względów technicznych do projektu został także wykorzystany blog⁵⁴. Na wiki, oprócz wyżej wymienionych tekstów, a także koniecznych linków, na przykład do bloga, zostały zamieszczone poszczególne etapy projektu, a także wiadomości związane z kulturą Hiszpanii oraz materiał lingwistyczny (podany w formie funkcji językowych, np. ktoś przedstawia się komuś w sposób formalny, ktoś do kogoś dzwoni, ktoś kogoś zaprasza, itd.), który według prowadzącej powinien znaleźć się w scenariuszu.

Osoba prowadząca ten projekt, oprócz stworzenia osobnej wiki, bloga, ćwiczeń interaktywnych oraz filmów animowanych, musiała także wykazać się umiejętnościami tworzenia strony internetowej (do osadzenia ćwiczeń).

⁵¹ Dostępne na <http://nuestrapeli.wikispaces.com/> DW 2.10.2009.

⁵² Dostępne na http://nuestrapeli-weragorska.blogspot.com/_DW 2.10.2009.

⁵³ Dostępne na <http://www.weragorska.edu.pl/hotpotatoes/pelicula1.htm> DW 2.10.2009.

⁵⁴ Powodem użycia dodatkowego bloga (uczniowie mieli od początku roku innego, specjalnie dla nich przeznaczonego bloga, który nie stanowił akurat części tego projektu) był film animowany, stworzony za pomocą prostego edytora dostępnego na <http://www.dfilm.com/live/mm.html> DW 2.10.2009, który to niestety nie posiada żadnej możliwości regulacji dźwięku. Ładując się za każdym wejściem na stronę, na której jest osadzony rozprasza osobę usiłującą z niej korzystać, dlatego też prowadząca wykreowała specjalny blog i umieściła na nim ów film.

Projekt zakończył się na tym etapie. Na ostatni etap, czyli nagrywanie filmu, zabrakło niestety czasu (przewidywany czas to maksimum 180 minut). Scenariusz został rozpoczęty (do momentu pisania tego artykułu nie został on jeszcze ostatecznie skończony) przez jedną z uczennic w okresie wakacyjnym. Zastosowanie wiki umożliwiło owej studentce kontynuację pracy nad projektem mimo oficjalnego zakończenia zajęć.

Prowadząca ma zamiar kontynuować projekt w kolejnym roku szkolnym z nową grupą, której członkiniami są także osoby biorące udział w pierwszej części projektu.

W drugiej części projektu planowano wykorzystać takie programy jak:

- Audacity – do obróbki ścieżki dźwiękowej;
- Windows Movie Maker – do sklejania scen;
- Subedit Player, jeśli uczniowie chcieliby stworzyć napisy do filmu.

Mimo niemożności zakończenia projektu, prowadząca pozytywnie ocenia jego przebieg. Uczniowie byli w stanie stworzyć ciekawy scenariusz, w sposób świadomy załączając w nim wiadomości związane z kulturą Hiszpanii oraz powtarzając niejako przy okazji, w sposób całkowicie naturalny ale i też świadomy, materiał lingwistyczny. Widocznym minusem takiego projektu jest stosunkowo długi czas, jaki należy mu poświęcić, a także bardzo duży nakład pracy osoby prowadzącej zajęcia.

4. Wnioski końcowe

Praca z komputerem podłączonym do Internetu poszerza paletę możliwości pozwalając nauczycielom na przeprowadzenie projektów oraz zajęć niemożliwych do zrealizowania lub znacznie utrudnionych bez tych narzędzi. Jednakże nie można zapomnieć, iż sam komputer jako taki nie zastąpi nigdy mądrego dydaktyka. Należy mieć także świadomość, że korzystanie z komputera pociąga za sobą duże nakłady pracy, często o wiele większe niż przeprowadzenie podobnego projektu bez użycia NT. Mimo tego, jako osoba od trzech lat regularnie korzystająca z NT na zajęciach z języka hiszpańskiego mogę stwierdzić, że wykorzystanie NT na zajęciach z języka obcego w dłuższym okresie się opłaca. Gdy nauczyciel raz utworzył bloga lub wiki, to założenie kolejnego nie zabiera wiele czasu, szczególnie jeśli wykorzystywane są w tym celu na przykład usługi Google, które pozwalają na proste zamieszczanie czy to w blogu czy na witrynie internetowej wcześniej przygotowanych zdjęć, filmów, kalendarzy, itp. Ta sama zasada dotyczy ćwiczeń interaktywnych. Z czasem nauczyciel nabiera więcej doświadczenia i przygotowanie materiałów nie zabiera zbyt dużo czasu. Użycie NT na pewno przynosi korzyści, jeśli wziąć pod uwagę chociażby wzrost zainteresowania oraz motywacji ze strony uczniów. Innymi celami, które według prowadzącej udało się osiągnąć w opisanym projekcie, były:

- poznanie przez uczniów nowego środowiska pracy;
- wzrost kreatywności;
- wzrost autonomii;
- wzrost zaufania i przyjacielskiej relacji z prowadzącą;
- pogłębienie więzi i współpracy w grupie;

- powtórzenie materiału w sposób świadomy (uczniowie sami decydują w jakiej scenie mają się pojawić konkretne funkcje lingwistyczne).

Aby jednak nauczyciele byli w stanie przeprowadzić tego typu zajęcia, muszą być do tego odpowiednio przygotowani. Jak pisze María Higuera García

„Nauczyciel będzie musiał mieć pewną formację techniczną (...) która pozwoli mu pozbyć się wątpliwości i dobrą znajomość narzędzi oraz środowiska, by uniknąć złego użycia owych pomocy.” (García, 2002: 120).

Przysłowie chińskie zaś mówi:

„Jeżeli myślisz o miesiącach – siej ryż
Jeżeli myślisz o latach – sadź drzewa
Jeżeli myślisz o przyszłości – kształć nauczycieli”.

Dlatego też wydaje się absolutnie niewystarczającym dla przyszłych nauczycieli języków obcych pozostawianie ich z podstawowym programem 30 godzin tak zwanej Technologii Informacyjnej, podczas której nauka ogranicza się zwykle do podstawowych funkcji pakietu Microsoft Office, bez uwzględnienia na zajęciach technologii web 2.0. Zmusza to absolwentów filologii do poszukiwania innych możliwości dokształcania się w tej tematyce. Niestety pociąga to za sobą dodatkowe, czasami (w przypadku kursów na zagranicznych uniwersytetach) bardzo wysokie koszty. Celem tego artykułu jest więc także podkreślenie potrzeby przygotowania informatycznego nauczycieli najlepiej przez innych glottodydaktyków, którzy z różnych powodów zafascynowani możliwościami NT, wykorzystując je w pracy praktycznej i prowadząc nad nimi badania, umieją swoją pasję przekazać młodszemu kolegom.

Oczywiście, jak już wcześniej zostało to podkreślone

„Nie można jednak przeceniać roli mediów w edukacji. Jest to i pozostanie zaledwie jedno z narzędzi w rękach mądrych pedagogów-dydaktyków.” (Hofman, 2009: 50)

Takich nauczycieli trzeba właśnie kształcić.

BIBLIOGRAFIA

- Bednarek, J. 2008. *Multimedia w kształceniu*. Warszawa : PWN.
- Dylak, S. 2009. *Jak się uczysz...tak umiesz...* http://www.eszkola-wielkopolska.pl/att/news/Jak_sie_uczysz_tak_umiesz.pdf DW 2.10.2009.
- Haymore Sandholtz, J., Ringstaff, C., Dwyer Teachers, D. C. 1997. *Teaching with Technology*. New York : College Press.
- Higuera, García M. 2002. «Criterios para la elaboración y selección de actividades comunicativas con internet». *Didáctica del español como lengua extranjera* 5: 109–121.
- Hofman, A. 2009. *Interdyscyplinarne nauczanie języka angielskiego z zastosowaniem technologii informacyjnej*. Gdańsk : Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Polak, M. 2009. *Nowe technologie w edukacji*. http://edunews.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=775&Itemid=14 DW 2.10.2009.
- Tofler, A. 1997. *Trzecia fala*. Warszawa : PIW.

